

את הטרגדיה

ה כוח היה מוכן לפיצוץ הבית. הי חבלנים סיימו את עבודתם. היכו לאות. המישפחה הערבית — גברים, נשים וילדים — עמדה במרחקמה, ליד כמה רהיטים עלר בים שהצליחה להוציא — והתייפחה בככה. בן המישפחה נתפס במעשההחבלה, ור הבית נידון להריסה.

הקצין עמד לתת את הפקודה. באותו רגע הגיעה בדהרה מונית ערבית, ממנה זינק במרץגעורים זקן מנוריקומה, ואחר ריו צלם, "צלם! צלם!" קרא הזקן.

באותו רגע התרומם גג הבית, נשמע קול הפיצוץ, וענןעשן הסתיר את המיבנות. ...כעבור יום עמד הזקן בביתו הקטן באלבירת, ליד רמאללה. הוא הדביק את התצלום לתוך אלבום גדול, רשם מתחתיו בהקפדה, באותיות ערביות מוסלסלות: "כפר _____, יום _____, בית מישפ' חת _____".

עארף אלעארף הוסיף עוד עמוד לתולדות השואח של עמו. שואח שהוא שימש לה עד, ושהוא עצמו סימל אותה יותר מכל אדם אחר.

תורכים צעירים

כ שראיתיו לראשונה, בהדרהעבור דה עמוס הספרים של ביתו, לא האר מנתי שהוא ערבי. הוא נראה כמו גרמני. כשהצעת לו על כך, התחיל לדבר גרמנית — שוטפת, יפה, מדוייקת, ללא ניב זר. הוא למד את השפה מכלי ראשון — מפי חבריו, הקצינים הגרמניים והאוסטריים.

סמל טרגדיה זו

לארצותיהם. עארף הצה את סיביר, במסע הרפתקני, הגיע לוולדיווסטוק, עבר את יפאן, עלה על אוניה שהעבירה אותו סביב כל יבשת אסיה אל המינרחה התיכון.

שם נודע לו, למגינת לבו, כי איהר את המועד לשיכת דמו למען החרות הר ערבית. הצבא הערבי הגיע לדמשק, תורי כיה הובסה.

היו אלה ימים מרגשים ללאומן ערבי צעיר. בועם לוהט שמע כי האימפריאליסר טים בגדו בערבים, הבטיחו את טוריה לצרפתים ואת פלסטין ליהודים. אבל כמו חבריו, לא האמין עארף אף לרגע כי הר הבטחות יעמדו במיבתן המציאות.

ברמשק מדך האמיר פויסק, בנו של חוסיין ואחיו של עבדאללה, וכל הלאומנים במרחב התקבצו אל דיגרו. כפלסטין עצמה התקוממו הר צעירים נגד הצהרת בגפור. הם שארו את עצמם רק אם להקים פלסטין ערבית עצמאית, או לצר פה לפוריהירכת. פלסטין או דרום-טוריה? עארף יסר עיתון כי שם, "טוריה הדרומית", העיתון הר לאומני הערבי הראשון בארץ.

אולם החלום נגזו במהרה. לשווא תבע פייסל להגשים את הבטחות שניתנו לי אביו. הוא נשבר. בוועידתהשלום בוורסיי הופגש עליידי הבריטים עם חיים וייצמן. כשידולו של אלוףמישנה לורנס המיסתורי אף חתם בראשיתיות על טיוטה של הסכם, שנועד לכונן שיתוףפעולה בין הציונות והלאומנות הערבית. פייסל היתנה

מותו של התנוד

את חתימתו על המיסקר בהגשמת שאר תביעות הערבים.

תנאי זה לא התמלא, כמוכון, ור ההסכם הפך לקוריוז היסטורי.

(ושבו מחשבה: מה היה קורה אילו נשאר פייסל בדמשק, והברית בינו ובין הציונות היתה הופכת מציאות? האם היה עארף משנה את יחסו להתנחלות הציונית? האם היתה נוצרת אז הברית הערבית-יהודית, לשם הגשמת השאיפות הלאומיות של שני העמים, נגד הצרפתים והבריטים?) אולם הצרפתים, כפשוטו ברואלית, כיוונו בסופו של דבר את תותחיהם לעבר דמשק, וגירשו ממנה את פייסל וחסידיו. אחיו של פייסל, עבדאללה, שחש לעזרתו, עצר עליידי הבריטים בעבדאללה, קיבל אותה כממלכתו. לפייסל ניתנה, כפיצוי, המלוכה בעיראק.

גם לפני כן עמדו צעירי ירושלים הערביים בודדים מול השילטון הבריטי והר ציונים. ייתכן שבין כולם היה עארף אל-עארף בין הראשונים שהבין כי מאימת סכנה נוראה על הלאומיות הפלסטינית. הוא תפס כבר אז שאם תינתן ליהודים אחיזה כלשהי בארץ, הם עתידים לגדול ולשגשג בה, ויזנעו את השילטון בה מידי תושביה הערבים.

ערביי פלסטין היו חלשים, מפגרי רים, ארישים, מפוצלים בון המור דות, רבוקים לכפרים עניים. איך לעורר עמ כזה לסכנה המאיימת עליו, החכויה עדיין כנכחי הר עתיד? בשביר עארף אלעארף ור חברו, אמין אלחוסייני, היתה קיי מת רק דרך אחת: לפנות אל הר יצרים של החמונים הפשוטים. לי עורר אותם להתקומם והעשות שפטים כיהודים.

נדון למוח

כך נולדה אותה התפרצות אלימה, שהיהודים קראו לה, "מאורעות" והר ערבים "מרד". זה קרה בי 1920.

כעבור 47 שנים הראה לי עארף בגאווה תמונה גדולה, שהיתה תלויה על הקיר

מאת אורי אבנרי

ליברית השליט השנוא, אירופים, זרים ושאיפות בנייהארץ.

(מחשבה מרתקת: מה היה קורה אילו הבינו מנהיגי הציונות את גל העתיד, ור הושיטו את ידיהם לערבים נגד התורכים? האם היה עארף אל-עארף רואה בהם אחים החוזרים למולדת משוחפת? האם היתה נוצרת בימיראשית אלה ברית בין ערבי הארץ והתנועה הציונית? האם כל ההיסטוריה של הארץ היתה מתפתחת בכיוון אחר?)

תוחים מול חלום

ברוך מידחמתהעודם הראשונה

נשאה תורכה נייטראלית, אולם כער בור כמה חודשים הצטרפה למילחמה לצד הקיסר הגרמני, שקיבל פעם את פני הרצל באוהלו בירושלים.

עארף בן הי 23 גוייס לצבא התורכי, כסגןמישנה נשלח לחזית הרוסית, בהרי הקוקוז, אחרי קרבות אכזריים, בהם חוסל גדודו כימעט כולו, נפל בשבי.

בשביל הקצין הצעיר, היו ימי השבי תקופתחינוך. הוא למד רוסית משוביו, גרמנית מחבריו בשבי, שתי השפות נוספו לערבית ולתורכית — וברבות הימים נוסר פו אליהן אנגלית, צרפתית ועברית. היה זה בשבי הסיבירי, כאשר הגיעה אל הצעיר הירושלמי בשויה מחשמלת: המרד הערבי הגדול פרץ. השריף (בן מישר פחת הנביא) חוסיין הרים את נס המרד במכה, צבא בניו הגיבורים עולה על תורי כרות לעזרת הבריטים, שהבטיחו לערבים כרות לאומית.

מאותו רגע שזט בלבו רק רעיון אחד: להשתחרר מן השבי, להציטרף אל הלהומים.

בפברואר 1917 פרצה המהפכה הרוסית הראשונה, השילטון הרוסי התמוטט, כל השבויים ביקשו לחזור ברכים עקלקלת

תורכית, ערבית ואחרת. הוא שם את הדגש על דת תאיסלאם, הכוח המאחד את הר ממלכה. הערבים — ובכללם בני פלסטין — ראו בו עריץ אנטי-ערבי, וחלמו על חופש. התורכים הצעירים, שנטלו לידיהם את השלטון אחרי ההפיכה הצבאית של 1908, הבטיחו להגשים את החלום. הם לא רצו לפרק את הממלכה האוסמאנית * (שהאירור סים קראו לה, משוסמה, עותומאנית). אך הבטיחו לכונן בה שוויון בין הלאומים השונים, וחופש לכל.

המשכילים הערביים הצעירים קיבלו את הבשורה בהתלהבות. הם דגלו בסיוור הממלכה, שבירת המרכזיות של התורכים וכינון ממלכה פדרטיבית תורכית-ערבית (כמו הממלכה האוסטרית-הונגרית, בעלת הכתר הכפול).

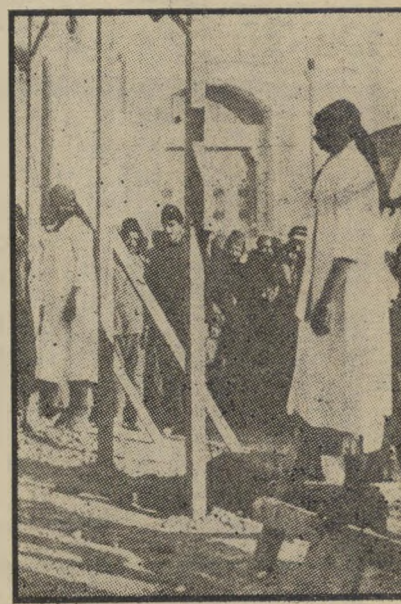
כמו כל צעירי פלסטין, קיבל עארף אל-עארף בן הי 16 תורה זו, תמד בתורכים הצעירים. אבל התורכים איכזבו שוב. במי קום העריצות המוסלמית הדתית של הר שולטאן-הכליף, באה העריצות הלאומנית התורכית, כל ההבטחות הופרו. הלאומנים התורכים הצעירים לא חלמו על מתן חרות כשלהי לערבים הבזויים.

על דעת כמה מן הערבים בפלסטין עלה הרעיון להתקשר עם הציונים, להציע להם ברית ערבית-יהודית נגד התורכים. אולם ההנהגה הציונית, שישבה באירופה ושתלחה את כל תיקותיה באיסטנבול, דחתה את הצעה בזלזול. התורכים היו חזקים ושלטו בארץ. הערבים היו עוד עם של ילידים — כמו הכושים, ההור דים והסנים — בעולם הקולוניאלי של אז. בשביל בני דורו של עארף אל-עארף, הנערים המתכברים של ארץ תן שנים, היה זה אולו המיבתן המכריע בגיבוש השקפתם הלאומית. הם החלו רואים כציונים כער

שבילו עימו את שנות השבי ברוסיה, בי מילחמתהעולם הראשונה.

איך הגיע הצעיר הירושלמי לסיביר? עארף, בן למישפחה פלסטינית מכובדת, נדבק בלהט הלאומני בראשית המאה, ככל חבריו המשכילים בערי פלסטין וטוריה. הימים היו ימי סער ותמורה. בתורכיה ניצחה כתקצינים חדשנית (הכת הראשונה של "קצינים חופשיים" במרחב). "התורכים הצעירים" הבטיחו חרות ורפורמה, אחרי שנות הדיכוי הרודני של עבדאללהמיד הז. השולטאן התורכי המגואלכדס.

עבדאללהחמיד, ברשיחו של הרצל, חשש מפני הרוח הלאומנית המודרנית, שנשבה מאירופה ושאימה לפרק את ממלכתו הרב לאומית. לכן אסר כל פעילות לאומית

התורכים חולים ערבים

* על שם עוסמאן (או אות'מאן), מייסד השבט התורכי שמלך בממלכה.